

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-11-87-80>

УДК 379.8

Віндюк А.В.

Національний університет «Запорізька політехніка»

СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧА АНІМАЦІЯ: ВИДИ, ФУНКЦІЇ, ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ

Анотація. У статті автором здійснений аналіз особливостей організації спортивно-розважальної анімації на туристичних підприємствах. Зазначені види і функції спортивно-оздоровчої анімації в туризмі. Встановлено, що спортивно-оздоровча анімація, прямим чином виконує дві функції, а саме: спортивно-оздоровчу та пізнавальну, непрямим чином при належних умовах виконується і лікувальна функція. За видами програм диференціюються на: адаптаційну, компенсаційну, стабілізуючу, оздоровчу, інформаційну, освітню, рекламну. З'ясовано, що долучення спортивно-оздоровчих і спортивно розважальних заходів до складу анімаційних програм має позитивний вплив на активність відпочиваючих, що прямим чином впливає на рекреаційний ефект відпочинку, а також, підвищує якість і рівень сервісу туристичного підприємства, рейтинг популярності, утримує постійних і залучає нових гостей.

Ключові слова: спортивно-оздоровча, анімація, туристичні підприємства, анімаційний сервіс.

Vindyuk Andrey

Zaporizhzhya Polytechnic National University

SPORTS AND WELLNESS ANIMATION: TYPES, FUNCTIONS, FEATURES OF THE ORGANIZATION

Summary. The organization of follow-up in the distribution of tourists is one of the most important tasks of the fastest-growing business. Significant changes will be seen by the rest of the world in the sphere of organizing the distribution of those who visit the tourist enterprises of Ukraine. The price is linked with a number of reasons: suspicion of information about foreign resorts; development of the cultural and cultural level of the population; in the introduction of new technologies in the industry of entertainment; changes in the structure of the victorious hour; activation of the concert performance of professional theaters, cinemas and pop. The main criterion of sports and health animation is regular, mass participation of tourists and vacationers in the animation programs offered by the tourist enterprise, increase of satisfaction of the tourist with quality of service, creation of positive image of the enterprise, improving effect from rest, expansion of an active tourist season. The aim of the article is a theoretical analysis of the types, functions and features of the organization of sports and recreation animation in tourism. Tourist animation has three main recreational functions: therapeutic, health and cognitive. Of these, directly performs two: sports and health and cognitive. Indirectly, under appropriate conditions, the therapeutic function is performed. In the practice of animation activities for the targeted design of animation programs, the functions of recreational tourist animation are differentiated into: adaptive – allows you to move from everyday to free, permissive; compensatory – frees a person from physical and mental fatigue of everyday life; stabilizing – creates positive emotions and stimulates mental stability; health – aimed at restoring and developing the physical strength of man, weakened in everyday life; information – allows you to get new information about the country, region, people, etc.; educational – allows you to get and consolidate as a result of vivid impressions of new knowledge about the world around you; improving – brings intellectual and physical improvement; advertising – gives the opportunity through animation programs to make a tourist a carrier of advertising about the country, region, tourist complex, hotel, travel agency.

Keywords: sports and wellness, animation, tourist enterprises, animation service.

Постановка проблеми. Організація дозвілля в місцях розміщення туристів є однією з важливіших задач фахівців з анімаційної діяльності. Останніми роками з сфери організації дозвілля відпочиваючих на туристичних підприємствах України відбуваються значні зміни. Це пов'язано з рядом причин: запозичення досвіду зарубіжних курортів; зростанням освітнього та культурного рівня населення; впровадженням нових технологій в індустрії розваг; зміненням структури використання вільного часу; активізації концертної діяльності професійних театрів, кінотеатрів та естради [5].

Тож, важливою частиною багатопланової діяльності туристичного підприємства, яка виражена високою ступеню його професіоналізму, є організація анімаційних послуг. Це також, є своєрідною і досить дієвою формою реклами, повторного залучення гостей, яка здійснює просування даного продукту на ринку туристичних

послуг, яка підвищує ефективність, прибутковість та рентабельність підприємства.

Аналіз актуальних досліджень. Основним критерієм спортивно-оздоровчої анімації є регулярна, масова участь туристів та відпочиваючих у пропонованих туристичним підприємством анімаційних програмах, підвищення ступеня задоволеності туриста якістю обслуговування, створення позитивного іміджу підприємства, оздоровчого ефекту від відпочинку, розширення активного туристичного сезону є закономірним наслідком ефективно організованих анімаційних послуг [1, с. 25].

Теоретичними засадами дослідження проблеми організації анімаційного сервісу на туристичних підприємствах стали роботи таких авторів, як: А. Альошина, С. Байлик, І. Булигіна, А. Воронина, Н. Гаранин, М. Журавльова.

Та, не зважаючи на велику кількість досліджень цього питання та наукової літератури

щодо організації анімаційного сервісу на туристичних підприємствах, такий вид анімації, як спортивно-оздоровча залишається малодослідженим і досить актуальним.

Метою статті обрано теоретичний аналіз видів, функцій та особливостей організації спортивно-оздоровчої анімації в туризмі.

Виклад основного матеріалу. Як зазначає А. Воронина туристична анімація має три головні рекреаційні функції: лікувальна, оздоровча та пізнавальна. З них, прямим чином виконує дві: спортивно-оздоровчу та пізнавальну. Непрямим чином при належних умовах виконується і лікувальна функція. Авториня зазначає, що в практиці анімаційної діяльності для цільового конструювання анімаційних програм функції рекреаційної туристської анімації диференціюються на: адаптаційну – дозволяє перейти від повсякденної обстановки до вільної, дозвільної; компенсаційну – звільняє людину від фізичної та психічної втоми повсякденного життя; стабілізує – створює позитивні емоції та стимулює психічну стабільність; оздоровчу – направлена на відновлення та розвиток фізичних сил людини, послаблених у повсякденному робочому житті; інформаційну – дозволяє отримати нову інформацію про країну, регіон, людей тощо; освітню – дозволяє отримати та закріпити у результаті яскравих вражень нові знання про оточуючий світ; вдосконалювальну – приносить інтелектуальне та фізичне удосконалення; рекламну – дає можливість через анімаційні програми зробити туриста носієм реклами про країну, регіон, туристичний комплекс, готель, туристичну фірму і т.п. [7, с. 51].

Усі анімаційні програми мають характерні риси:

- здійснюються у вільний час;
- відрізняються свободою вибору, добровільністю, активністю, спрямованістю на різні соціальні групи або окремих особистостей;
- обумовлена національними, релігійними, регіональними особливостями та традиціями;
- характеризується різноманіттям видів з орієнтацією на різні інтереси дорослих, молоді та дітей;
- має гуманістичний, культурологічний, розвиваючий, оздоровчий та виховний характер [2].

Більшість анімаційних програм розважального напрямку містять спортивні ігри, вправи та змагання. Таке поєднання робить ці програми більш насиченими, цікавими і корисними для покращення та відновлення здоров'я, тому у поєднанні туристичної анімації і спорту досягається найбільш відновлювально-оздоровчий ефект.

Щоденна програма спортивно-оздоровчої анімації на туристичному підприємстві може містити такі заходи, як:

- спортивні ігри та змагання для дорослих (волейбол, водне поло, пінг-понг, дартс, армреслінг та ін.), а також групові та індивідуальні заняття з фітнесу (аеробіка, аквааеробіка, йога, пілатес, атлетична гімнастика та ін.);
- вечірні розважальні конкурси, естафети, ігри;
- дитячі програми (рухливі ігри та конкурси, естафети, тематичні свята, дитячі дискотеки, ігри у басейні та ін.) [3, с. 48].

Більшість пляжних курортів популярних туристичних країн пропонують своїм гостям не тільки комфортні умови відпочинку, але й організацію дозвілля з використанням анімаційних

програм, що містять заходи більш активного спортивно-оздоровчого напрямку. Також, на багатьох туристичних підприємства для підвищення рівня сервісу створюють умови для занять фітнесом (тренажерні зали, інвентар для занять йогою, степ-аеробікою, поля для спортивних ігор, тенісні корти та ін.) з можливістю скористатися послугами спортивного інструктора. Цей досвід покращення сервісу зарубіжних країн активно використовують і туристичні підприємства України [9].

Зазвичай відвідування спортивних локацій підприємства є безкоштовним для клієнтів, але інколи підприємства надають такі послуги за додаткову оплату.

За статистикою, групові заняття фітнесом є більш популярними серед відпочиваючих і проводять такі заняття як звичайні аніматори, так і дипломовані спортивні інструктори (що позначається на якості, інтенсивності та тренувальному ефекті) яких зазвичай наймають окремо від команди анімаційної служби підприємства. Наявність інструкторів зі спортивно-оздоровчої роботи на туристичному підприємстві є показником гарного сервісу [2].

Інструктори зі спортивно-оздоровчих заходів має постійно слідкувати за гостями туристичного підприємства, які тренуються у тренажерно-волейбольному залі, перевіряти навантаження, допомагати з технікою виконання окремих вправ, страхувати, надавати консультації та рекомендації оптимальних програм тренувань. Досить часто, туристи, що активно слідкують за своїм здоров'ям та фізичною формою, ідуть на відпочинок зі своєю програмою тренувань, тож, у такому випадку, інструктору лишається лише допомогти з підбором необхідних тренажерів та обладнання [4].

Спортивно-оздоровчі програми починаються з самого ранку. Першим таким заходом є вранішня гімнастика, як для дорослих, так і для дітей (зазвичай проводиться окремо від дорослої групи фахівцями з дитячої анімації), яку проводять на відкритому повітрі. Комплекси вранішньої гімнастики містять вправи загальнорозвиваючого характеру (нахили голови, тулуба, кругові рухи руками, махи, випадки, стретчинг). Так, як вранішня гімнастика проводиться вранці, працівники анімаційної служби починають залучати до неї гостей туристичного підприємства ще з попереднього вечора, зазначаючи при цьому час і місце проведення [6].

Далі, протягом дня проводяться ще декілька окремих спортивно-оздоровчих та спортивно-розважальних заходів: спортивні ігри (пляжний волейбол, міні-футбол, водне поло) кожного дня різні; групові заняття з аеробіки (базова аеробіка, зумба, степ-аеробіка); розважальні змагання (естафети, армреслінг, плавання, «гладіаторські» бої у басейні) змагання (з дартсу, стрільби з гвинтівки, арбалету чи луку, тенісу та ін.) [6].

Для дитячої аудиторії спортивні заходи відбуваються у складі розважальних програм (рухові ігри різної інтенсивності, естафети, конкурси) і зазвичай мають слабо виражений змагальний характер.

До організації дитячих анімаційних заходів аніматори мають підходити дуже відповідально. Необхідно продумати альтернативні заходи на випадок погіршення погоди чи будь яких інших непередбачених обставин. Усі заходи мають відповідати віковим та фізичним особливостям ді-

Таблиця 1

Види фітнес-турів [6]

Вид фітнес-туру	Характерні риси фітнес-туру	Споживачі фітнес-туру
SPA-фітнес-тур	Щоденні тренування на свіжому повітрі, курс таласотерапії, лекції з оздоровчого харчування.	Спрямовані на різні соціальні, вікові, релігійні групи, не вимагають визначеного рівня фізичної підготовленості.
Аква-фітнес-тур	Заняття у водному середовищі. Вправи виконуються в аеробному режимі, з музичним супроводом, в умовах природних водойм та штучних басейнах.	Призначені для людей різного віку та фізичної підготовленості.
Танцювальні фітнес-тури	Подорож до країни походження танцю. Знайомство з історією виникнення танцю, традиційними нарядами, первинними традиціями виконання. Заняття обраним видом танця з професійними хореографами.	Любителі танців, прихильники різних культур.

тей, мають бути доступними до участі і не дискримінувати жодної вікової групи. Зазвичай, програми для дітей диференціюються за віком таким чином: 3-6 років; 6-9 років; 9-12 років, але навіть при розподілі дітей на команди чи групи відповідно віку, може виявитись що фізичний розвиток, підготовленість або інші особливості фізичного стану не дозволять дитині приймати участь у заході на одному рівні з іншими. Тому, досить важливим є індивідуальний підхід до організації та проведення спортивно-оздоровчих і спортивно-розважальних заходів для дітей [8].

У вечірніх анімаційних програмах переважають розважальні заходи, які більше впливають на емоційний стан туристів, і дають змогу відновити фізіологічний стан.

Процес створення анімаційної програми спортивно-оздоровчого та спортивно-розважального напрямку містить декілька етапів:

1. Організаційний етап – організація сумісної діяльності анімаційної команди, спортивних інструкторів (за наявності), економічного, технічного та рекламного відділів.

2. Інструкторсько-методичний етап – створення ті розроблення сценаріїв заходів, текстів вступного заходу, підбір спортивних ігор, змагань, конкурсів з подальшим розробленням методичних рекомендацій на основі узагальнення досвіду.

3. Технічний етап – підготовка технічних засобів (об'єктів, споруд, інвентарю та ін.), майданчиків для анімаційних заходів, реквізиту, декорацій, освітлення (за потреби), музикального супроводу.

Також, при розробленні зазначених програм чи окремих заходів слід врахувати такі особливості контингенту, як:

- вік та стать учасників
- соціальне положення і професійні орієнтації учасників (якщо туристичне підприємство є закритим клубом для окремих соціальних груп, або це молодіжний табір для студентської молоді та ін.);
- національність учасників (особливості культур і традицій);
- фізичну підготовленість учасників.

Зважаючи на усі заходи спортивно-оздоровчої та спортивно-розважальної анімації, можна ска-

зати, що фахівець з організації цієї діяльності має володіти ґрунтовною базою ігор, комплексів вправ, танцювальних комплексів, а також добре знатися на правилах більшості спортивних ігор, володіти творчими здібностями, щоб ефективно адаптувати наявні заходи та програми до змінення умов проведення, аудиторії та інших факторів [4, с. 34].

Протилежно пасивному пляжному відпочинку існують фітнес-тури. Фітнес-тур – це вид спеціалізованого туризму, групові подорожі, які організують туристичні оператори за окремими маршрутами зі спортивно-оздоровчими цілями у супроводі спортивних інструкторів [6].

Існують декілька видів фітнес-турів (для любителів танців, йоги, единоборств, для тих, хто хоче покращити фізичну форму, тощо) і у кожного з них є свої прихильники.

Фітнес-тури також, можна вдало поєднати з традиційним відпочинком на пляжному курорті (як приклад, фітнес тури одного дня, коли турист виїжджає з готелю на цілий день за спеціально розробленою програмою фітнес-туру, а у вечорі повертається до готелю і продовжує свій відпочинок) [6].

Висновки. Таким чином, можна зазначити, що спортивно-оздоровча анімація, як окремий вид заходів або у складі розважальних анімаційних програм є досить важливим сегментом анімаційного сервісу на туристичному підприємстві. Долучення спортивно-оздоровчих і спортивно-розважальних заходів до складу анімаційних програм має позитивний вплив на активність відпочиваючих, що прямим чином впливає на рекреаційний ефект відпочинку. Що у свою чергу підвищує якість і рівень сервісу туристичного підприємства, рейтинг популярності, утримує постійних і залучає нових гостей. Програми спортивно-оздоровчої анімації здійснюються у вільний час, відрізняються свободою вибору, добровільністю, активністю, спрямованістю на різні соціальні групи або окремих особистостей, обумовлена національними, релігійними, регіональними особливостями та традиціями, характеризується різноманітністю видів з орієнтацією на різні інтереси дорослих, молоді та дітей;

Список літератури:

1. Альошина А. Спортивна анімація в місцях активного відпочинку / А. Альошина, Р. Іваніцький, О. Бичук. *Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Фізичне виховання і спорт : журнал.* Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2016. Вип. 23. С. 25–27.
2. Анімація в туризмі. URL: <http://svastour.ru/articles/puteshestviya/vidy-turov/animatsiya-v-turizme.html> (дата звернення: 28.11.2017).

3. Байлік С.І. Вступ до анімації гостинності : навч. посіб. Харків : Видавництво «Кроссруд», 2008. 128 с.
4. Бульгина И.И. Об анимационной деятельности в туристских и спортивно-оздоровительных учреждениях. *Теория и практика физической культуры*. 2000. № 11. С. 31–34.
5. Вакансії для аніматорів. URL: <https://bbstaff.com.ua/rabota-v-turcii-detskii-animator/> (дата звернення: 23.08.2018).
6. Виды и технологии реализации анимационных программ. *Менеджмент туризма*. URL: http://vfmgju-tourism.ru/struktura_upravleniya_turizmom_39/vidy_i_tehnologii_realizacii_animacionnyh_programm_408/index.html (дата обращения: 01.08.2018).
7. Воронина А. Анимация, анимационная деятельность: сущность понятий. *Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского*. 2012. № 3. С. 49–55.
8. Гаранин Н., Бульгина И. Менеджмент туристской и отельной анимации : уч. пособ. Москва : Российская международная академия туризма, 2002. 112 с. URL: <http://infotour.in.ua/garanin.htm> (дата звернення: 29.01.2016).
9. Журавлева М.М. Анимация в рекреации и туристской деятельности : курс лекций. Иркутск : ООО «Мега-принт», 2011. 135 с.

References:

1. Aloshyna A. (2016). *Sportyvna animatsiia v mistsiakh aktyvnoho vidpochynku* [Sports animation in places of active recreation]. Lutsk.
2. *Animatsiya v turizme* [Animation in tourism]. URL: <http://svastour.ru/articles/puteshestviya/vidy-turov/animatsiya-v-turizme.html>
3. Bailik S. (2008). *Vstup do animatsii hostynnosti* [Introduction to hospitality animation]. Kharkiv.
4. Bulygina I. (2000). *Ob animatsionnoy deyatelnosti v turistskikh i sportivno-ozdorovitel'nykh uchrezhdeniyakh* [About animation activities in tourist and sports and health-improving institutions].
5. *Vakansii dlia animatoriv* [Vacancies for animators]. URL: <https://bbstaff.com.ua/rabota-v-turcii-detskii-animator/>
6. *Vidy i tekhnologii realizatsii animatsionnykh programm. Menedzhment turizma* [Types and technologies for the implementation of animation programs]. URL: http://vfmgju-tourism.ru/struktura_upravleniya_turizmom_39/vidy_i_tehnologii_realizacii_animacionnyh_programm_408/index.html (accessed 01.08.2018).
7. Voronina A. (2012). *Animatsiya, animatsionnaya deyatelnost': sushchnost' ponyatij* [Animation, animation activity: the essence of concepts].
8. Haranyn N., Bulygina I. (2002). *Menedzhment turystskoi ta hotelnoi animatsii* [Management of tourist and hotel animation]. Moskva.
9. Zhuravleva M. (2011). *Animatsiya v rekreatsii i turistskoy deyatelnosti* [Animation in recreation and tourist activities]. Irkutsk.